

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. LI. Civitatis Castelli. De usufructu uxori relicto, an resolvatur in alimenta juxtà consuetudinem Bulgari, vel potius importet usumfructum informalem, Et quatenùs istum importaret, An cautio ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

Gubernium matris, quæ alias non posset, ea derelicta alibi alimenta petere, Ideoq; huiusmodi circumstantiam potius considerabam in contrarium super altero motivo correspondentis, quod scilicet istud legatum intuitu educationis & tutelæ factum esset, unde propterea ob voluntariè & culposè neglectam tutelam & administrationem illud expiraverit, ex ijs, quæ ad materiam *rec. in l. Nefemius ff. de excusat. tutor. cum concord. antiquioribus* plene collectis, ac ita distinguendo inter legatum factum intuitu tutelæ, ac alterum principaliter factum intuitu persona, cui etiam circumscripto dicto munere, relictum esset, habentur apud *Menoch. lib. 4. presumpt. 124. Gurtier. de tutel. par. 1. cap. 22. Capp. Latr. consuls. 106. in dicta Bonon. disc. 52. & in alijs.*

Majorẽ difficultatem mihi inferebat altera circumstantia in decisione non ponderata, quod istud legatum relictum non esset in ea consueta forma, in qua propriè DD. ponderare solent dictam consuetudinem *Bulgari*, quia nempe uxor relicta sit *Donna, Madonna, patrona, & usufructuaria*, sed conceptum est cum titulo institutionis hæredis, ibi, *lasciata detta Anna sua moglie Erede usufructuaria con detta Beatrice sua figlia &c.* quoniam simplici legato alimentorum nullatenus congruere videtur titulus hæredis, qui licet verè & propriè neque congruat usufructuario, etiam si solus institutus esset cum substitutione post mortem, quoniam adhuc resolvitur in legatum, atque substitutus dicitur hæres ab initio iuxta veriorem ac magis receptam opinionem, de qua *Merlin. decif. 105. & habetur in Imolen. prædij sub tit. de fideicommissis, & in alijs frequenter*, Nihilominus de communi usu, legatum usufructus universalis in tota vel in quota ita concipi solet, unde propterea quando de hoc solo puncto ageretur, ob huiusmodi circumstantiam non displicuisset resolutio, quæ tamen placere non potuit ob dictum alium punctum cessationis legati ex cessante causa, cum nullatenus in mentem cadere posse videretur testatorem voluisse ita in præiudicium propriæ filia honorare ingratam uxorem, quæ derelicta filia pupilla ad secunda vota convolverat, unde observabam quod ista duo motiva connexè, ac insimul & unitim ponderanda erant, cum unum coadjuvet alterum.

Et licet huius causæ decisio, alijs decisionibus, & auctoritatibus cumulatis, ut huic motivo responderetur, deducat conclusionem, quod transitus ad secunda vota non importet amissionem legati, quoties testator ita non disponit, ut per *Paris. cons. 95. num. 17. & sequen. lib. 1. Surd. cons. 471. num. 38. Bonon. usufructus 26. Novembris 1655. & Romana usufructus prima Februarij 1664. coram Bevilacqua*. Nihilominus dicebam id rectè procedere, quando amissio legati prætenderetur per speciem poenæ à dicto transitu resultantis, secus autem ubi per viam verisimilis cessationis tanquam ex cessante causa, ob quam illud factum est, atque in hoc considerabam versari aliquid æquivocum.

De eodem puncto disputavi pluries, præsertim coram A. C. in una Spoletana inter Victoriam filiam, & Margaritam secundam uxorem Alexij Frenfanelli, quoniam cum esset relicta domina, patrona, massaria, & usufructuaria omnium & singulorum bonorum, ob huiusmodi verborum amplitudinem, prætendebat dicta uxor legatum non resolveri in alimenta, sed importare formalem usufructum iuxta dictas divisiones 290. par. 10. rec. & 145. Ortohb. quæ sunt in eadem Firmana Codicillorum

ac etiam dicta dec. 241. par. 5. in quibus firmatur amplitudinem verborum esse unam ex conjecturis probantibus voluntatem limitativam dictæ regulæ Verum dicebam idem, quod supra, quod scilicet ista esset una ex conjecturis cum alijs coniungenda, non autem quod sola sufficeret, ut in specie firmatur apud *Crescent. decif. 5. de restam*, quæ reputatur in materia magistralis, potissimè verò ubi concurrunt illæ circumstantiæ, quæ isto casu concurrerant, quod scilicet testator non mandavit communicationem dotium, minusque providit super usufructu vel fructibus, postquam filij ex eadem uxore legataria procreati ad perfectam pubertatem devenissent, cum omninò improbabile sit, testatorem eos ita non provisos, ac suorum bonorum fructibus destitutos relinquere voluisse, donec viveret uxor, quæ potest longo tempore vivere, sive cogere filios etiam majores ad vivendum cum matre, ut ponderatur apud *Crescent. ubi supra*. Ideo que ista videtur questio potius facti, & voluntatis uniformem determinationem non recipiens, sed pro iudicis prudenti arbitrio decidenda ex singulorum casuum individuis circumstantijs, ex quibus eadem conjecturæ in uno casu recipi, & in altero rejici mercantur, ut frequenter sub tit. de fideicommissis, neglectis formulis verborum, quæ frequentius solent esse notariorum vel eorum quibus testatores committunt extensionem testamenti, sed spectata substantia verisimilis voluntatis.

CIVITATIS CASTEL.

INTER

SORORES DELONGINIS,

ET

CAMILLAM DE NEGLIORVTIIS

Discursus pro veritate, seu votum arbitramentale

De usufructu uxori relicto, an resolvatur in alimenta iuxta consuetudinem *Bulgari*, vel potius importet usufructum formalem. Et quatenus istum importaret. An cautio perneccesse præstanda sit, vel potius ipsius uxoris paupertas exculet. Et quando illa præstari debeat. Et an sufficiat unica per quemcumque usufructuarium generaliter præstanda, vel accedere debeat altera Mutiana. Et aliqua de diminutione usufructus relicti secundæ uxori cum participatione filiorum primi matrimonij.

S U M M A R I O M.

- 1 *Acti series.*
- 2 Quando legatum usufructus relicto uxori non importet sola alimenta sed usufructum formalem.
- 3 An vocati post mortem hæredis instituta in usufructu dicantur hæredes ab initio.
- 4 Cautio de viendo &c. per usufructuarium præstanda remitti non potest per testatorem.
- 5 Quomodo providendum sit, ubi usufructuarius cautionem præstare non potest.
- 6 An usufructuarius paupertas testatori cognita excuset ab onere cautionis.
- 7 Obligatio persona divinis & notoria idoneitatis sufficit loco cautionis.

CANTO

2. Cautio præstanda est in actu adeptiois possessionis, neque oportet prius illam præstare.
9. Quando præstanda etiam sit cautio Mutiana.
10. Indubio est præstanda.
11. An & quando uxor, cui relicta est usufructus sub conditione viduitatis restituat fructus in casu tranfitus ad secunda vota.
12. Dicitur questio facti & voluntatis, à qua totum pendet.
13. Datur distinctio, cum qua theoreticè questio indubio, non confitio de voluntate deciditur.
14. Dicitio dum, seu, donec importat modum.
15. Considerantur alie circumstantie, ex quibus onus viduitatis est modale, non autem conditionale.
16. In dubio respondendum est pro regula.
17. An hæres participet de legato usufructus.
18. De participatione usufructus relicti secundo conjugii ad favorem filiorum primi matrimonii ex l. hac Edictali.

DISC. LI.

Felix Longinus, duas habens filias, Mariam scilicet Franciscam, ex prima uxore procreatam, & Elisabetham, ex Camilla secunda uxore, in testamento illis instituitis cum ordinatione primogenituræ ad favorem descendentium respectivè ex eis, & cum aliis dispositionibus ad rem non facientibus, dictam Camillam secundam uxorem usufructuariam reliquit, undè factò casu mortis testatoris plures exortæ fuerunt dubitationes, tam circa restitutionem dotium maternas dictæ Mariæ Franciscæ faciendam, quàm alie inter ipsas sorores extra præsentem materiam; Quatenus verò ad hanc pertinet super dicto legato usufructus factò uxori, de pluribus dubitari contigit; Primum scilicet, an resolveretur in alimenta juxta consuetudinem *Bulgari*, vel potius verum, & formalem usufructum importaret; Secundò, quatenus legatum esset juxta hanc secundam partem, circa cautionem à dicta legataria præstandam, an scilicet illa esset omninò necessaria, vel potius evitari posset, stante paupertate, quæ eam moraliter impossibilem, vel satis difficilem reddebat. Tertiò quatenus omninò præstanda esset, de quo tempore præstari deberet, & an duplex; Una scilicet de utendo & fruendo arbitrio boni viri generaliter per quemcumque usufructuarium præstanda, & altera Mutiana pro restitutione fructuum perceptorum in casu tranfitus ad secunda vota per testatorem prohibiti; Et quartò demum super quota bonorum, ex quibus dictus usufructus capiendus esset; Atque super his concorditer per utramque partem meo expetito voto, ad cujus limites concordia sequuta est.

Respondi, ad primum sine dubio legatum importare verum usufructum, juxta limitationem potius quàm regulam, de quarum utraque *disc. præced. & seq.* nedum ob amplitudinem verborum, ac titulum hæreditarium non servata consueta formula, in cujus casu verè & propriè intrat consuetudo *Bulgari* juxta auctoritates, & decisiones deductas, *dicti disc. præced. & seqq.* quæ in hoc voto seu responso pariter allegabantur, sed clarius, ob alias urgentiores conjecturas & circumstantias, quoniam eidem hæredi usufructuariæ per testatorem dirigitur onus solvendi quædam annua legata, aliaque ex fructibus faciendi, & adimplendi; Ac etiam quia in ejusdem hæredis usufructuariæ vita verbaliter nullus legitur scriptus hæres in proprietate, sed post ejusdem mortem; Licet enim ex juris ministerio

Cardin. de Luca de Servitutibus.

juxta magis communem & receptam opinionem, institutus post mortem uxoris hæredis usufructuariæ dicatur hæres ab initio, ipsius autem uxoris institutio resolvatur in simplex legatum, rejecta opinione volentium, quod ea dicatur hæres pleno jure gravata restituere post mortem, juxta auctoritates & decisiones deductas in *Recanaten. disc. 56* quæ in isto quoque responso cumulabantur; Nihilominus hac circumstantia magis, quàm ex quacumque alia excludi videtur dicta consuetudo *Bulgari*; Multò magis insimul etiam concurrentibus dictis aliis conjecturis & circumstantiis, cum regula, *ut singula, quæ non prosunt, &c.* undè propterea credidi hunc punctum esse omninò planum.

Qualem etiam censui secundum, super necessitate præstandi cautionem de bene utendo & fruendo à quocumque usufructuario præstandam, & quæ adeò necessaria in jure reputatur, ut plurimum fortè magis recepta & communis opinio sit, neque per testatorem posse remitti ex collectis per *Castill. de usufructu cap. 15. ac etiam in seqq. & Rot. decis. 185. num. finali par. 10. recent.* Atque antiquiores adeò mordicus credunt istam cautionem esse de substantia seu forma, ut alias legatum remaneat omninò inutile, licet moderni magis benignè & judiciosè temperaverint hunc indiseretum rigorem, median- te provisione ex judicis officio capienda, per quam utrique parti consultum sit, relinquendo scilicet stabilia sub possessione & administratione proprietarii, qui retenta aliqua portione pro congrua mercede laboris & administrationis, reliquos fructus legatario præstet, sive nolente proprietario hoc onus suscipere, bona committantur administrationi alicujus tuti & idonei economi, eodem modo, quo capi solent provisiones super administratione Ecclesiarum pensione nimirum gravatarum, ut ita pensionariorum, ac etiam Episcopi seu Titularis indemnitati consulatur, cum similibus; Et respectu pecuniarum ac mobilium investiendo pretium in bona stabilia, seu census & loca Montium *ex deductis per Surd. & Aden. dec. 141. Capp. Latr. consult. 1. 2. de Marim. resol. 248. lib. 2. & passim*, quia est hodie opinio recepta.

Nulla consideratione habita de legatarii paupertate, ut motivabatur, quasi quod testator rectè conscius status uxoris modicam dotem habentis, consideraverit quasi impossibilem sibi reddi idoneam cautionis præstationem, undè ita implicite eam remisisse censetur; Tum quia si non attenditur remissio expressa, multominus tacita; Tum etiam quia si verum esset hoc assumptum, cum regulariter testatores præsumantur conscii status personæ, in qua hujusmodi dispositio fiat, præsertim verò uxoris, exindè sequeretur dictam cautionem adeò rigorosè de forma seu substantia requisitam, nunquam ad praxim deducendam esse, quoniam aut legatarius est ad eam parum idoneus, & juxta hoc assumptum excusaretur, aut est dives, & notoriè idoneus, & illa est superflua, cum ejus loco sufficiat propria obligatio, ut praxis admittit circa illam cautionem, quæ vel in concursibus generalibus patrimonii debitoris defecti, vel in deliberatione pecuniæ provenientis ex pretio bonorum venditorum ad formam Bullæ Baronum cum similibus, per creditores præstanda est de restituendo anterioribus & potioribus, & contribuendo cum æqualibus seu emptori in casu evictionis & molestiarum, &c.

Quoverò ad tertium punctum, an una vel duplex cautio præstanda esset, & de quo tempore; Quoad hanc secundam partem respondi, quod sufficit

H

ficit illam præstare in acta adipiscendi possessionem absque necessitate eam præveniendi, ut ceteris allegatis firmatur per Ro^mam dec. 290. num. 15. & 329. num. 18 par. 10. rec. Et ad primam partem, an scilicet Mutiana etiam cautio præstanda esset, dixi determinationem pendere à puncto, an uxore transeunte ad secunda vota, restituendi sint fructus percepti, vel potius resulter privatio legati in futurum ex tempore contraventionis; Primò enim casu cautio necessaria est, secus autem in secundo, quia frustratorie desideratur illa cautio, quæ nullum habet effectum, ex quo illa generalis à quocumque legatario præstanda de utendo & fruendo &c. capit etiam restitutionem bonorum in casu cessationis ususfructus per mortem naturalem vel etiam per civilem qualis dicitur ista resultans ex contraventione.

Quia vero multa hinc inde concurrerant, quæ me ancipitem ita primo aspectu tenuerunt, qualis 10 esset testatoris voluntas, à qua tota hæc materia penderet, ac etiam quia cum sit materia arbitraria, certa & determinata regula ob ingeniorum varietatem tradi non potest, cum frequenter, quod uni videtur album, alteri videatur nigrum, quamvis æqualis esset utriusque doctrina & integritas; Idcirco respondi ad tollendas huiusmodi dubietates, tutores & curatores hæredum, quæ erant pupillæ & minores respectivè, sollicitos esse debere de utraque cautione, eidemque legatarie expedire illam præstare ad facilitandam legati assentionem, removendasque difficultates ac dilaciones, recurriendo ad iudicis officium pro aliquo temperamento ut supra, quatenus præstari non posset, quoniam aut casus dicti transitus non contingit, & frustra hæc inspectio assumitur, aut verificatur, & tunc videndum erit, interim vero dixi iustificare casum esse dubium, ut in dubio tutior pars cautelæ tenenda esset.

Per discursum vero circa dictum punctum, super quo iudicium interponere nolui, an scilicet contingente dicto casu transitus ad secunda vota, fructus percepti restituendi essent. Dicebam, quod licet pro meo iudicio ista quæstio tota sit facti & voluntatis, certam ac determinatam regulam non recipiens, ut bene advertitur apud Merlin. lib. 2. controu. 40. num. 18. cum sequen^t itant distinctiones, quæ delu- 11 viant pro norma in dubio, secus ubi ex aliis facti circumstantiis desumatur diversa voluntas, quæ semper verborum formulis prævalere debet; Nihilominus per absentem non bene ac distinctè informatum de illis individuis circumstantiis, ex quibus regulandum est iudicis arbitrium, in quo totum residere videtur, procedendum est cum juris theoricis & distinctionibus generalibus, quibus attentis videbatur ad favorem legatarie potius respondendum.

13 Distinctio siquidem est, quod aut agitur de institutione universali in hæreditate, aut agitur de legato; Primo casu sive onus viduitatis appositum sit per viam conditionis, sive per viam modi, indistinctè in casu contraventionis intrat retrotractio & consequenter veniunt fructus ab initio, quorum ratione præstanda est cautio Mutiana, quia institutio est unica & perpetua nec fieri potest distinctè per annos, menses, & tempora; Secundò autem casu intrat distinctio, an legatum conceptum sit per viam conditionis, & intrat eadem retrotractio cum restitutione fructuum, aut per viam modi & secus, ut post antiquiores ab eis deductos hanc esse magis communem & in foro receptam habetur apud Mantic. de conjecturis lib. 17. tit. 19. Pereg. de fideicom. art. 11. num. 122. & sequen^t latè Merlin dicta controu. 40.

lib. 2. & Redenasib. conf. 28. qui latè discurrunt de articulo, & cum hac distinctione procedere consuevit Rota, ut apud Greg. & Adde. dec. 127. artic. 329. num. 17. par. 10. rec. Romana fideicommissi, de Donato 7. Iunii 1650. coram Cervo, & in aliis.

Applicando igitur ad rem, quamvis hic ususfructus relictus esset titulo institutionis, nihilominus juxta superius inhiuaram magis communem & in foro receptam opinionem, resoluitur ac importat simplex legatum ususfructus, & consequenter versamur in casu legati, quo posito, cum dispo- 14 sitione concepta esset per verbum, dum, seu donec in viduitate erit, modalis potius, quam conditionalis censenda erat, cum verbum, seu dictio, dum denotans idem ac donec, modum potius quam conditionem importet ex collectis per Barb. dict. 94. & supponitur apud omnes supra allegatos.

In idem ad favorem legatarie considerabam aliud verbum, decidat quo testator usus est in casu dictæ contraventionis, cum decidere significare videatur amissionem juris quæsitæ, quod repugnat 15 dispositioni conditionali habenti in ventre conditionem suspensivam tollentem juris radicationem ac se opponentem principio acquisitionis, ita ut fingatur rem nunquam esse quæsitam.

Et magis me fringebat circumstantia facti, quod scilicet testator rectè conscius erat paupertatis uxoris, quodque in casu contraveniens ad aliquos annos, ad huiusmodi restitutionem omnino impotens esset, unde verisimiliter alias providisset.

Econversò vim faciebant effrenata verba annullativa dispositionis, ibi sit ipso jure nullus rebus & momenti ac si facta non esset & nihil de dicta hereditate possit habere; Sed considerabam ista verba suam operationem rectè facere posse de præteriti & de futuro post sequitam contraventionem non autem perneceffe concludere tempus præteritum cum retrotractione, dum præmissa in contrarium magis urgebant; Atque sufficere videbatur casum esse dubium ut in dubio respondendum esset pro eo, cui juxta dictam distinctionem assistit regula, cujus 16 hæc est virtus & operatio ut in dubio pro ea contra limitationem respondendum sit, ex collectis per Barbos axiom. 198. Franch. dec. 197. num. 8. Mantic. de c. 241. num. 4.

Demum quoad quartum & ultimum punctum participationis ususfructus in hæredibus, & pro qua rata cederet ad commodum legatarie, dixi planum videri ubi dicto legato non cadere legitimum, quæ libera ab omni onere & servitute, in instanti mortis testatoris separatur à reliquo bese, in quo legatum verificatur, in quo etiam bese cadit quæstio participationis cum hærede, de qua 17 antiquioribus allegatis habetur apud Bellon de jur. accrese. cap. 5. qu. 10. num. 56. & sequen^t Casill. hoc tract. cap. 47. Merlin lib. 2. controu. 6. Rota dec. 579. decif. 626 par. 4. rec. tom. 3. ex quibus liquet magis communem assistere legatario; Clarius verò ac extrà difficultatem, ubi assistit verisimilis testatoris voluntas, quæ concurrente, omnes concordant, & quæ voluntas in præteriti assistere videbatur; Tum ob amplitudinem verborum, dum dicitur de omnibus & singulis bonis, Tum ob dictam aliam circumstantiam, quæ b quam supra dictum fuit de plino intrat limitationem consuetudinis Bulgari, quod scilicet hæredes vocati sunt post mortem usufructuarie honorarie titulo institutionis, unde juxta unam opinionem præteriti potest, eam donec vivit, esse hæredem pleno jure ut supra.

Rema

Remanebat verò difficultas in ordine ad participationem cum filia primi matrimonii reluctantem ex dispositione textus in *l. hac Edictalis Cod. de secundis nuptijs*, ut in specie de participatione ususfructus relicti secundo viro per matrem binubam plenè habetur per *Rotam dec. 406. par. 9. & 305. par. 10. rec.* ubi aliis decisionibus cumulatis firmatur opinio in qua residet Rota & Guria, quod æqualis participatio inter secundum conjugem & quemlibet ex filiis procedit in reliquo bese detracta prius legitima tanquam ære alieno, sed controversia finem habuit per concordiam.

BONONIEN. VSVSFRVCTVS

DE
CATANEIS

PRO
SORORIBUS DE CATANEIS

CV M

CATHARINA EARUM MATRE.

Responsum pro veritate.

An & quando legatum ususfructus relictum uxori resolvatur in alimenta juxta consuetudinem *Bulgari*, vel potius importet verum & formalem usumfructum.

Et quando ususfructus, vel habitatio, quæ relinquuntur uxori vel alteri unà cum filiis, vel hæredibus insimul vivere debentibus cessent, si talis vita simultanea sequi non potest.

S Y M M A R I V M.

1. **F** Acti series.
2. Quando legatum ususfructus relictum uxori non resolvatur in alimenta, sed importet verum usumfructum.
3. Quod consuetudo *Bulgari* non procedat in aliis quàm in uxore remissivè.
4. Ob transitum ad secunda vota conjux non privatur legato sibi à primo conjugè facto.
5. Ad quid iste transitus considerandus veniat, & n. 9.
6. Adimplementum habetur pro prescripto, ubi non sequitur ex facto ejus, cui prestandum est.
7. Quando ex casu resultat quod legatarius cohabitare non potest cum hæredes, seu aliud onus adimplere, an cesset legatum, datur distinctio.
8. Vbi non implementum resultat ex facto voluntario legatarii, tunc legatum non debetur.
9. De eadem consideratione de qua num. 5. circa transitum conjugis ad secunda vota.
10. De conjecturis & circumstantiis quod legatum factum alicui cohabitare debenti pro hæredes sit causativum.
11. De operatione clausula non aliàs, aliter, nec alio modo.
12. Quando demandatur cohabitatio cum aliquo, intelligitur de formali cohabitatioe vita, non autem de materiali in eadem domo.

Cardin. de Luca de Servitutibus.

D I S C. L I I.

Hipolitus Catenus, scriptis hæredibus duabus filiabus in infantili ætate constitutis, Catharina uxori & Juniperæ matri respectivè particulare legatum fecit ususfructus duarum possessionum, deindeque aliis dispositionibus intermediantibus, easdem unà cum dictis filiabus ususfructuarias reliquit per verba præcisa, *ususfructuarias, salvis supra dispositis, una cum supra dictis ejus filiabus reliquit & esse voluit supra dictas Juniperam, & Catharinam eius matrem & uxorem respectivè insimul viventes, & non aliter, nec alio modo &c.*

Sequitur morte testatoris, Catharina in statu viduitatis per plures annos cum locri & filiabus convixit, postmodum vero facto transitu ad secunda vota, & cohabitando cum viro, dubitari contigit; An sibi deberetur portio ususfructus universalis, ac etiam habitatio in domo testatoris, in qua declarabat vivere velle; Unde desuper ex parte dictarum filiarum & hæredum pro veritate consultus, distinguendo controversiam in duos punctos in eadem notula transmissa distinctos; Primo scilicet, an dictum legatum importaret verum & formalem usumfructum ad favorem Catharinæ uxoris, vel potius juxta *Bulgari* consuetudinem resolveretur in alimenta, & secundò, an sive unum sive alterum importaret, cessaret ex cessante conviventiâ, cum filiabus, & locri, juxta testatoris voluntatem; Et quid si ipsa uxor se offerret velle cum secundo viro in eadem domo cum præfatis filiabus convivere.

Ad primum, juxta ea, quæ habentur supra in *Firmana*, & in *Foroliviens. & Civitatis Castellæ proximè precedentibus discursibus*, ac alibi, saltem juxta opinionem, in qua residet Rota, dixi probabilius respondendum videri, legatum prædictum importare pro ejus virili verum & formalem usumfructum ob conjecturam voluntatem, ex eo præsertim resultantem, quod in legato conjuncti sunt etiam filii & hæredes cum dictis conjunctivè; Unde cum, ut in specie cæteris allegatis firmatur per *Rotam dec. 241. num. 4. cum sequen. par. 5. rec.* ubi rejiciuntur tenentes contrarium in *Faventina ususfructus 20. Junij 1664. coram Verospio*, *Firmana ususfructus 5. Junij 1666. Albergato*, cum aliis, de quibus præsertim in dicta *Firmana disc. 50.* Et licet, ut ibidem habetur ista conjectura sola & de per se considerata, apud me suas pateretur difficultates, advertebam tamen, quod dum Rota toties hanc opinionem tenuit, durum ac difficile erat contrarium tentare.

Clariùs verò, quoniam ista conjectura non videbatur sola, dum cum dictis filiabus & hæredibus conjuncta quoque erat ipsius testatoris mater, in qua juxta ponderata in dicta *Foroliviens. disc. 48.* non intrat in dicta consuetudo *Bulgari*, & consequenter videbamur versari in casu clariori, quàm in dicta *Firmana*, neque credebam in hoc multum insistendum esse, dum probabilius videbatur hoc legatum, sive uno, sive altero modo, ut infra cessasse.

Quoverò ad alterum punctum, an scilicet ob transitum ad secunda vota dictum legatum cessasset, considerando ipsum transitum de per se; Dixi illum non esse in proposito considerabilem, quoniam inter poenas, quæ contra conjuges binubos à jure civili inflictæ utpotè concernentes favorem filiorum primi matrimonii, de jure canonico correctæ non sunt, sed hodie quoque vigent, non reperitur ista privationis legatorum, aliarumque dispositionum